

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

יום הכיפורים תשפ"ג

היום השמח ביותר בשנה

תוכן

א' - שמחת הכפרה / א

ב' - שמחת התשובה / ג

ג' - שמחת החיים / ו

מהותנו הפנימית

אולם ניקיון זה עליו אנו מדברים אינו רק שהקב"ה מסיר מאיתנו ו"מנגב" מעלינו את חטאינו וגוזר עלינו שנה טובה. לא, יש כאן הרבה מעבר לכך. מדובר בנקיון חשוב בהרבה - "יכפר" פירושו שה' מנקה את **נשמתנו**. הו, זה כבר משהו אחר לגמרי - הנשמה שלנו משתנה ביום כיפור.

וזהו הדבר החשוב מכל שיכול לקרות לאדם בעולם הזה, כי הנשמה היא הדבר היחיד שיש לנו באמת. הגוף הוא כמו בגד שהושאל לנו לזמן קצר - שבעים או שמונים שנה, ומי שהתמזל מזלו יקבל מאה שנים, ואז עלינו להחזירו. יבוא יום שבו יהיה עלינו להשיל מעלינו את חליפת הבשר והעצמות ולהשאיר בבית העלמין, שם היא תהפוך שוב לאבק. גופנו אינו ה"אני" האמיתי שלנו.

אז מי אנחנו? מהו ה"אני" של כל אחד ואחד מאיתנו? ה"אני" הוא הנשמה - זה כל מה שאתה! וכך ישאר לנצח נצחים, עד שתגיע תחית המתים אז נלבש שוב את הבגד הזה.

כאשר הנשמה משילה מעליה את חליפת הבשר והעצמות ומגיעה לעולם הבא, היא נחשפת בפתע פתאום. עד יומה האחרון בעולם הזה, החליפה שכיסתה את הנשמה הסתירה אותה - והיה קל לשכוח ממנה מפעם לפעם - אולם כעת הנשמה עומדת במערומיה, חשופה לחלוטין. ולעתים קרובות היא מכוסה בכתמים, כתמים רבים של חטא, ומלוכלכת הרבה יותר ממה שהאדם תיאר לעצמו.

א' - שמחת הכפרה

כי ביום הזה יכפר עליכם

"לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וקיום הכפורים" (תענית ל, ב) - מבין כל ימי השמחה הקיימים בלוח השנה היהודי - ולא חסרים כאלו - שני הימים השמחים ביותר היו חמישה עשר באב ויום הכיפורים. לא ניכנס במסגרת זו ליום חמשה עשר באב, אלא נתמקד ביום כיפור, שהיה אחד הימים השמחים ביותר בשנה, ולמעשה **השמח ביותר**, וכפי שנבאר לקמן.

למען האמת, ניתן למנות כמה וכמה סיבות מדוע יום כיפור היה יום כל כך שמח, אולם כעת נדבר על הסיבה הגלויה והחשובה ביותר, הלא היא, "כי ביום הזה יכפר עליכם" (ויקרא טז, ל).

והנה, אנחנו נוטים להבין את הפסוק זה, שהכוונה בו היא שה' יסלח לנו על הדברים הבלתי נכונים שעשינו, ויגזור עלינו שנה טובה, וכך נזכה לעוד שנה של חיים בעולם הזה. ולמרות ששנה טובה היא דבר טוב מאוד - שתהיה לכולם שנה טובה - אבל לא זו המטרה של "יכפר"; "יכפר" כולל הרבה יותר מאשר השנה הבעל"ט. זה כולל גם הרבה יותר מ-120 השנים הבאות.

"יכפר עליכם" פירושו שה' מנקה אותנו. שורשה של המילה "כפרה" היא המילה "כף", כלומר כף יד, והאות רי"ש הנוספת פירושה לנגב ולנקות עם כף היד. בימים עברו לא היו להם הרבה מים, ולכן כאשר ביקשו לנקות צלחת לדוגמא, הם נהגו לנגב אותו עם כף היד - הם הרטיבו את כף היד במעט מים, וכך ניגבו את הכלוך. "כפרה" אם כן מגיעה מהמילה "כף", כי "כף" משמש לניקוי וניגוב.

לו להנות ממנעמים אלו. הוא זקוק לשיניים בריאות כדי להיות מסוגל ללעוס היטב את המאכלים המשובחים הללו, וכן מעיים חזקות שיוכלו לעכל אותם.

כך יקרה בעולם האמת למי שנשמתו מוכתמת בעבירות. כמובן שכל זה הוא משל בלבד, שכן בעולם הבא לא מדובר בתענוגים גשמיים אלא בתענוגים שכליים, אולם הרעיון הוא אותו רעיון; מי שיתנו לו להיכנס עם כתמיו, עם מורסות בחניכיים ועם מעיים חולות, המזון המשובח לא יגרום לו שום הנאה, אלא להיפך. הוא יישב בגן עדן אך העינויים שהוא יעבור שם יהיו קשים יותר מעינויי האינקוויזיציה.

קושיא טובה - אבל זו המציאות

אדם שלא הכין לעצמו בעולם הזה "שיניים רוחניות" חזקות ו"מעיים רוחניות" בריאות, לא יורשה להיכנס מיד לגן עדן - הוא יהיה חייב לעבור תהליך של זיכוכ וניקוי בגהנום עד שהוא יהיה מוכן להנות מתענוגותיו של העולם הבא.

מן הסתם יהיו כאלו שירצו לשאול אותי בזמן שניתן לשאלות אחרי השיחה, "למה זה צריך להיות כך?" אתם רוצים את העולם הבא שלהם עם כל הנאותיו וטובותיו סתם כך, בחינם? הקב"ה מטיב למי שחכם מספיק כדי לעשות שימוש בחייו; ואותם הטיפשים שחיו את חייהם עם חטא ולא תיקנו אותם, יצטרכו לסבול את תוצאות מעשיהם, חרף כל השאלות והקושיות.

הם יאמרו, "ריבוננו של עולם, הלא אתה כה רחום וחנון, האם לא תוכל לחסוך מאיתנו את סבלו של הגהנום, ולאפשר לנו להיכנס ישר לגן עדן?" או אז ישיב להם הקב"ה, "מדוע לא הכנתם את עצמכם כאשר היתה לכם ההזדמנות לעשות זאת? אתם רוצים לקבל שכר על לא כלום? כעת כבר מאוחר מידי". השאלות כבר לא בדיוק יעזרו - מי שיגיע לעולם הבא עם כתמים, יצטרך לעבור כיבוס וניקוי לפני שיוכל להיכנס לגן עדן.

ניתוחים כואבים

במקרה כזה הנשמה, נעבעך, תצטרך ללכת לגהנום, שם מצפים לה כל מיני טיפולים. לא ניתנה לנו ההזדמנות להציץ אל תוך הגהנום, אף אדם מעולם לא ראה אותו. מה שיש לנו זו הבנה, זו תורתם של חכמינו ז"ל, זה היגיון. מדובר בסבל שהוא פי אלף או פי מיליון ממה שאנחנו מסוגלים להביע במילים. אין לנו כלל את הכלים לתאר את הגהנום.

כתמים מביישים

לא באתי לומר לכם כאן כל מיני דרשות, דברים שהמצאתי בעצמי. רבינו יונה מבאר את הדברים הללו בתחילת ספר שערי תשובה. הוא כותב שכל חטא הוא כתם על הנשמה, והוא מבסס את דברים על הגמרא והתנ"ך. זה כתוב בכל מקום. ירמיה הנביא אומר (ב, כב), "כִּי אִם תִּכְבְּסִי בַנֶּתֶר" - נתר הוא כימיקל מסוים הידוע כ"ניטרט" ("חנקת"), "וְתִרְבִּי לָךְ בְּרִית" - אם יהיה לך סבון רב, "נִכְתָּם עֲוֹנֶךָ לְפָנַי" - הרי שעוון הוא כמו כתם.

העובדה שכיום הגוף מכסה את הכתמים הללו ואי אפשר לראותם אינו אומר שאפשר להתעלם מהם. למען האמת, יהיה זה הדבר המטופש ביותר שיוכל האדם לעשות, שכן כתמים אלו הם הבעיה הגדולה ביותר בחיינו! לא אחת הבעיות הגדולות, אלא הבעיה הגדולה. ומדוע? כי "הָעוֹלָם הַזֶּה דוֹמֶה לְפָרוֹזְדוֹר בְּפָנֵי הָעוֹלָם הַבָּא", אנו חיים בתוך הפרוזדור של העולם הזה רק כדי להתכונן לעולם הבא, ובלתי אפשרי עבורנו להנות מהמשתה הגדול של עולם הבא כאשר כתמים אלו מכתימים את נשמתנו.

ראשית כל, יהיה זה מאוד מבייש להיכנס כך לעולם הבא. נתאר לעצמנו אדם שמגיע לחתונה כאשר גוש של בוץ מונח על ראשו, או שבגדיו ספוגים בלכלוך שריחו נודף למרחוק. הבושה היא איומה ונוראה. במשל, בעולם הזה, ניתן אולי לנסות ולנקות את הלכלוך בדרך זו או אחרת, או אולי להחליף בגדים, אולם בעולם הבא זה בלתי אפשרי. הבושה אינה ניתנת לתיאור.

עינויים של גן עדן

בעולם האמת זה לא יהיה רק מבייש, אלא גם כואב ביותר, שכן כתמים אלו שבהם מוכתמת הנשמה אינם כתמים שטחיים, אלא הם דומים לפצעים, למורסות. ולכן, כאשר יתחיל להגיש את המעדנים המשובחים של העולם הבא, זה לא יהיה מהנה ומענג כלל וכלל עבור הנשמה המוכתמת בחטאים. אדם שסובל ממוגלה וזיהום בחניכיים, כאשר הוא נוגס בתפוח אדמה או בחתיכת עוף צלוי, שיניו מוחות בקול גדול. הוא אינו מסוגל לנגוס, ומי שאינו מסוגל לנגוס, לא יוכל להנות מהסעודה הדשנה.

נניח ובנוסף לכך אדם זה סובל מכיבים, ומעיו רגישים מכדי לסבול עוף. הוא אינו מסוגל לאכול דבר מלבד מאכלים תפלים מסוימים, אותם יש להכין בצורה כזו שעל ידה הם מאבדים את טעמם. זה כל מה שהוא יכול לאכול. וכעת מנסה אדם זה להשתתף בסעודה גדולה שבה מוגשים כל סוגי המעדנים: בשרים, מאפים וקינוחים טעימים. אולם, עם כל הצער שבדבר, מצבו אינו מאפשר

אפשרי עד שאפטר מהכתמים שלי".

היום השמח ביותר

זו הסיבה שיום הכיפורים הוא היום השמח ביותר בשנה. זו ההזדמנות הגדולה ביותר עבורנו להיפטר מכתמינו בהיותנו עדיין כאן בעולם הזה! כמובן שמי שיחליט לשוב בתשובה ולא להמתין ליום הכיפורים זה טוב מאוד. אדם שמחליט לשוב בתשובה בפורים - זה רעיון מצוין! אדם יכול להפוך לבעל תשובה גם בפורים, אולם לתשובתו לא תהיה השפעה באותה הדרגה, כי יש לנו הבטחה מפורשת ומיוחדת בתורה הקדושה, "כִּי בְיוֹם הַזֶּה יִכָּפֶר עֲלֵיכֶם". ביום הקדוש הזה, נשמתנו חוזרת להיות נקיה, ללא התהליך הכואב והמייסר של הגהנום.

וכמה נקיים אנחנו הופכים להיות? נקיים לגמרי! "לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ" - אנחנו מיטהרים בנוכחותו של ה', וכאשר הוא בודק אותנו ואנחנו עוברים את הבדיקה, פירושו של דבר הוא שאנחנו מושלמים בנקיותנו ובטהרתנו.

"אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא אֲשֶׁרִיכֶם יִשְׁרָאֵל לִפְנֵי מִי אַתֶּם מִטְהָרִין מִי מִטְהָר אַתְּכֶם אֲבִיכֶם שְׁבַע־שָׁמַיִם" (יומא פה, ב). ביום הכיפורים השי"ת ממלא את שני התפקידים. הוא מנקה אותנו נקיון שאין למעלה הימנו, וכאשר הוא בוחן אותנו ושבע רצון מאיתנו - אשרינו! שום דבר אינו יכול לגרום שמחה גדולה יותר לעם ישראל, שחי עבור העולם הבא!

ב' - שמחת התשובה

להאמין בהבטחה

כמובן שכדי לזכות לאושר הגדול הזה, עלינו לשתף פעולה. נניח שעומד יהודי שפניו מוכתמות וחבירו מגיע ורוצה לסייע לו ולשטוף את פניו היטב. אם הוא מעוניין שפניו אכן יתנקו, עליו לשתף פעולה - והוא אינו יכול להסיט את הפנים הצידה. ביום כיפור ה' יתברך מבטיח לכל אחד ואחד מאיתנו, "היום הזה יכפר וינקה את חטאיך, אולם אתה מצדך מוכרח לשתף פעולה".

מהו הצעד הראשון של שיתוף פעולה עם ההבטחה הגדולה הזו? להאמין בהבטחה! שום דבר לא יעזור לחטאים, הם לא יתנקו, אלא אם כן יש לאדם אמונה מסוימת ביסוד הזה ש"עיצומו של יום" - היום עצמו,

הדברים האיומים ביותר שיוכל האדם לדמיין, ואפילו הסיזמים הפרועים ביותר, מעולם לא ישתוו לאמת של הגהנום. ותכליתו של הגהנום הוא להסיר את כתמי החטאים. בגהנום עושים שימוש בכל מיני כימיקלים וחומרים ששורפים את הכתמים ומכינים את הנשמה לשמחה הגדולה של גן עדן. מדובר בתהליך לא פשוט של כיבוס, זהו ניתוח להסרת הכתמים העמוקים הללו שחלחלו מבעד לבגדים וחדרו אל תוך הנשמה, ובהחלט לא מדובר בחוויה מענגת. למנתחים שם יש הכל חוץ מחומרי הרדמה...

אך לבסוף, לאחר שהאדם יוצא, חיוור ושחוק, מהחוויה הקשה הזו, הוא צולע אל עבר העולם הבא. "הו ווה!" הוא אומר. "זה היה משהו! זו היתה חוויה נוראה! אבל זה היה שווה את זה", כך הוא אומר, "הכל היה שווה. סוף סוף התפטרתי מהכתמים שלי, ברוך ה' שסיימתי עם הגהנום".

פחד חיובי

ולכן, הדאגה מפני עבירות - או אפילו מפני עבירה אחת - צריכה להיות בראש מחשבותיו של האדם, שכן ישנה רק רעה אחת אמיתית שיכולה אי פעם לבוא על אדם, וכמו שאומרים חז"ל (נדרים כב, א), "וְאִין רָעָה אֶלָּא גִיהָנָם". פירושו של דבר הוא שגם אם הבורסה צונחת והעולם עובר תהפוכות גדולות, מלחמות ורעב, עדיין דאגתנו הגדולה ביותר צריכה להיות מפני הכתמים שעל הנשמה. על האדם להיות מודאג תמיד, "מה תהיה התוצאה של מעשי?".

כך מלמד אותנו דוד המלך ע"ה (תהילים מט, ו): "לֵמָּה אֵיךָ בִּימֵי רָע" - ממה יש לי לפחד בימים של רע ופחד? מדובר כאן בימים הקשים ביותר שעבר דוד המלך, כשהתחבא במערות וביערות, בעודו נרדף בידי אויביו. וממה הוא הכי מפחד? מהי הסכנה הגדולה ביותר? "עוֹן עֲקָבִי יִסּוּבֵנִי".

כוונתי כאן אינה לאובססיות וחרדות, או האשמה עצמית חסרת משמעות המגיעה כתוצאה מחולי הנפש. המדובר כאן אינו בתגובות בלתי שפויות או חריגות, אלא בתחושה הבריאה של פחד, להיות מודעים תמיד לכך שמטרתנו בעולם הזה היא העולם הבא, ושכל דבר שיכתים את נשמתו של האדם הוא הדבר הגרוע ביותר שיכול להיות - זהו סוג הפחד הטוב ביותר שיוכל להיות לאדם.

משום שהנשמה שלך היא הכל - זהו עתידך לנצח נצחים. על האדם לחשוב לעצמו, "אני אהיה שם בגן עדן לנצח נצחים. אשב בין כל הצדיקים עם תחושת

אולי לא כיוונת מספיק כשאמרת את הברכה הראשונה של שמונה עשרה. יש עוד הרבה דברים אחרים, אפילו דברים חשובים יותר. אם אדם עבר בשוגג על איסור חמץ בפסח, זה כרת. עכשיו זה הזמן לחזור בתשובה על כל העבירות שבין אדם למקום; אם הפסדת קידוש לבנה, עליך לחזור בתשובה על כך. אפילו עבור מנהג שלא קיימת יש לשוב. על הכל!

ובעוד הדקות נוקפות והזמן הולך ומתקדם לקראת סיומו של יום הכיפורים, אתה נזכר בעוד ועוד דברים, אתה פונה אל ה' ואומר, "ריבונו של עולם, אנא סלח לי על עבירה פלונית שעברתי, ועל מצוה פלונית שביטלתי". **תגיד** את זה; בפירוט! אל תכניס הכל אל תוך "על חטא" אחד. פנה אל הקב"ה ובקש ממנו, "ריבונו של עולם, סלח לי על הפעם ההיא וכן על הפעם ההיא. אני מתחרט בכל ליבי". אם אתה מתחרט באמת ובתמים, באותו רגע, ביום כיפור, אתה יכול לכפר על חיים שלמים של טיפשות. וככל שעובר הזמן אתה מתכבס אט אט; יום כיפור שוטף אותך ואתה מתנקה מחטאיך. אפילו אצל הטובים ביותר, הרבה דברים קרו מאז ראש השנה האחרון! יש הרבה על מה לשוב בתשובה!

חטא מסוג אחר

והנה, למרות שאנו פונים אל השי"ת ומניחים לעצמנו להתנקות באמצעות התשובה, לא תמיד זה מספיק, ולפעמים מוטל עלינו לעשות יותר מזה. מי שנהג שלא כדין כלפי חברו, עליו לדעת שאין מושג של סליחה וכפרה אלא אם כן חברו ימחל לו.

אז לך וטיפול ארצה לרגלי חברך ובקש ממנו, "אנא סלח לי על המילים האכזריות שאמרת ליך". לא תמיד צריך ליפול לרגליו, אבל בכל מקרה על האדם לעשות מה שצריך על מנת להשיג מחילה! ומי שאינו עושה דבר כדי לרצות את חברו, ידע נאמנה שסופו לא יהיה טוב כלל וכלל!

הגאון הצדיק רבי איצ'ל'ה פטרבורגר זיע"א, שהיה איש חכם ביותר, לפני שיצא מביתו אל בית הכנסת בערב ראש השנה, היה פונה לרעייתו ואומר לה, "זייט מיר מויחל" - אנא מחלי לי, והיא, שהיתה אשה חכמה, ענתה כנגדו ואמרה, "און זיי דו מיר מויחל" - אנא מחל לי.

אה! זה נפלא. כך נמחקים הכתמים המכתימים את נשמתו של האדם. זה דבר אדיר. בקש מרעייתך למחול לך לפני שאתה יוצא לבית הכנסת בערב יום כיפור. אם לא תעשה כן, דע לך שיש לה רשימה ארוכה נגדך! על האדם

מכפר. עליך להאמין שיום הכיפור אכן מנקה את כתמך ומכין אותך לעולם הבא.

זאת אומר שמוטל על כל אדם לאמן את עצמו ולהכין מראש את מחשבותיו לאירוע הגדול ששמו יום כיפור. אי אפשר פשוט להיכנס לתוך בית הכנסת בליל כל נדרי ולחשוב שזה מספיק. על כל אדם להקדיש זמן מסוים כדי לחשוב על משמעותו של היום הגדול הזה עבורו, עבור נשמתו. לפני יום כיפור וכן ביום כיפור עצמו, עלינו להחדיר אל תוך ראשנו, כמה שיותר, הערכה גדולה לחסד האדיר שעושה עמנו ה': "וַתֵּתֶן לָנוּ אֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים הַזֶּה", "וַתֵּתֶן" - לשון מתנה. יום כיפור הוא מתנה, מתנה גדולה, כי ביום הגדול הזה השי"ת עתיד להסיר את כל כתמינו.

וככל שהאדם חושב על זה יותר, ככל שהוא מאמין בזה יותר, אז מידה כנגד מידה, יום כיפור יעזור לו יותר. ככל שהוא ישמח יותר בהזדמנות זו לכפרה, ככל שישתוקק לנקות את עצמו מחטאיו, במידה זו יזכה לכפרתו של יום הכיפורים.

דקות יקרות מפז

שימו לב למילים שאמרת: "לנקות את עצמו", וזאת משום שחלק משיתוף הפעולה הנדרש מהאדם זה **התשובה**. לא מספיק לשבת בבית הכנסת ולשיר את ניגוני התפילה יחד עם החזן והקהל. אתה אוהב את הניגונים, ובבית הכנסת יש ב"ה חזן ירא שמים ובעל קול ערב ששר ומזמר: "אי אי אי...". כולם מרוצים מהניגונים הטובים, ובנתיים הם מסתכלים על השעון, חושבים על מה שמחכה להם במקרה...

לא ולא! מי שיודע מהו יום הכיפורים, מבין שכל שניה ביום הזה היא יקרת ערך עבורו. אם יום כיפור היה נמשך חודש שלם, זה היה הדבר הטוב ביותר שיכול להיות! כל שניה היא אושר, כל דקה היא יקרה ביותר!

מצפון נקי?!

החזן ממשיך לשיר ולזמר, ובינתיים אתה חושב על המילים שאמרת בכל יום מימי הסליחות: "נִחַפְּשָׁה דְרָכֵינוּ וְנִחַקְּהָ" - ואתה מתחיל לחשוב אודות השנה החולפת, ולשחזר את הימים מאז ראש השנה האחרון. ישנו מאמר של אחד מחכמי אומות העולם: "מצפון נקי הוא סימן לזכרון גרוע". חשוב על כל אותם בקרים שבהם התרשלת מלכוון בקריאת שמע. אולי קרה שהפסדת לגמרי זמן קריאת שמע. צריך לחזור בתשובה גדולה על זה! זו מצווה דאורייתא אותה החמצת.

יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם" - ביום זה הקב"ה מסייע לאדם להשיג סליחה ומחילה.

להשיג מחילה ממי שבו הוא פגע ויהי מה. אחרת, שום דבר לא יעזור לו!

המחלוקת הגדולה סביב המקווה

ואם ח"ו האדם שבו פגעתם כבר נפטר - הו ווה! זו כבר בעיה. עליכם לעשות משהו בנידון. היה לי פעם מקרה כזה. פעם פגעתי ברב זקן. היתה מחלוקת גדולה סביב מקווה מסוים. אותו רב רצה להכשיר מקווה ממי ברז; הוא טען שאין צורך במי גשמים. אמרתי לו, "מקווה? ממי ברז? אתה רשע" - כך אמרתי לו.

אולם אחר כך הצטערתי על כך שאמרתי את זה. מה שהוא עשה היה מאוד לא בסדר. להכשיר מקווה שיש בו מי ברז? אבל הצטערתי על מה שאמרתי. התקשרתי אליו, אבל הוא לא מחל לי, ואז הוא נפטר. בשלב זה כבר התגוררתי בעיר אחרת, ומשכך התקשרתי לחבר ותיק שלי וביקשתי ממנו לארגן, תמורת תשלום של 100 דולר, מנין שילך לבית החיים, יעמוד מול קברו של הרב, יגידו שהם שלוחים של פלוני, ויאמרו "חטאתי לה' אלקי ישראל ולפלוני", וכך הוא אכן עשה.

שיירה של כלי רכב הסיעה מנין של יהודים לבית החיים, שילמתי עבור כל ההוצאות, וחברי עמד מול קברו של הרב הזקן הזה ומסר לו את בקשת המחילה שלי. מי שחפץ שיום הכיפורים יהיה יום של אושר עבורו, זה מה שעליו לעשות לפני יום כיפור.

השגת מחילה

ואם כבר הגיע יום הכיפורים וטרם ניגשתם לבקש מחילה אל מול קברו של אותו אדם שנפגע על ידכם, כעת אתם נמצאים במצוקה. גם אם הוא חי, אם הוא מתגורר בארץ ישראל או בעיר אחרת, ואי אפשר ללכת אליו ביום כיפור ולהתחנן למחילתו, זו בעיה גדולה. זו בעיה גדולה מאוד כי יום כיפור כבר כאן.

אכן ישנה אפשרות קטנה אחת, אני לא אומר שהיא תפתור את הבעיה, אולם זו אפשרות. הגמרא (ראש השנה יז, א) אומרת, "כָּל הַמַּעֲבִיר עַל מְדוּתָיו מַעֲבִירֵן לוֹ עַל כָּל פְּשָׁעָיו", ודורשת זאת מהפסוק (מיכה ז, יח), "נָשָׂא עֹון וְעֵבֶר עַל פֶּשַׁע - לְמִי נֹשֵׂא עֹון, לְמִי שְׁעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע". מי שהופך את עצמו לאדם שמוחל וסולח לאחרים, הקב"ה יגרום לאנשים אחרים למחול ולסלוח לו.

טיול של יום הכיפורים

הן אמנם, לפעמים זה לא כל כך קל. פעם התקשרתי ליהודי על מנת לבקש ממנו מחילה, והוא טרק בפני את הטלפון. זה לא קל אבל אתה חייב לעשות לגבי זה; אתה חייב להשיג מחילה כי שום דבר אחר לא יעזור. לא מדובר על הנהגה שהיא לפנים משורת הדין, אלא זו הלכה פסוקה בשו"ע (או"ח סי' תרו). אתה חייב ליצור קשר עם אותו אדם בדרך כלשהי כדי לבקש את סליחתו, אחרת זה נורא ואיום מה שעתיד לקרות לך.

היה פעם יהודי שפגע בחבירו כאשר הוא עוד התגורר באירופה, ולאחר מכן עבר לאמריקה. מדובר במעשה שאירע לפני שנים רבות, כשעוד לא היה ניתן לבצע "שיחות חוץ" מארה"ב לאירופה. הוא שאל, "מה עלי לעשות? האם עלי לנסוע לאירופה על מנת לפייסו?" אל נא תחשבו שהאלטרנטיבה טובה יותר; האלטרנטיבה היא הגהנום. כאשר אנחנו לא משיגים כפרה כאן בעולם הזה, פירושו של דבר הוא גהנום, והגהנום גרוע בהרבה מלנסוע לאירופה כדי לבקש מחילה.

נניח ובעיצומה של תפילת יום הכיפורים אדם משחזר לעצמו שיש יהודי שבו הוא פגע, אולם אותו יהודי מתפלל בבית כנסת אחר, והוא נמצא כעת באיזה שהוא מקום בשכונת בורו פארק. במקרה שכזה אין מנוס, עליו לצאת לטיול רגלי אל בורו פארק, להגיע לבית הכנסת, ולבקש ממאן דהו, "תוכל בבקשה לקרוא לר' פלוני".

עשיתי זאת פעם, לפני שנים רבות, בעיצומו של יום הכיפורים, הזכרתי לעצמי יהודי ממתפללי בית מדרשנו שמתחתי עליו ביקורת אודות דבר מסוים שעשה. בזמנו סברתי שאני צודק, אך מאוחר יותר חשבתי שאולי לא הייתי צריך לומר לו כך. מאז הוא עזב את בית הכנסת שלנו ועבר להתפלל במקום אחר, אז יצאתי מבית הכנסת באמצע התפילה, והלכתי לקצה השני של השכונה, לבית הכנסת שבו התפלל, וביקשתי ממשהו שיקרא לו. פניתי אליו וביקשתי ממנו, "אנא מחל לי!" הוא אמר לי, "אתה יודע שאני מוחל לך". אה! איזה הישג גדול זה היה. עשו זאת! יום כיפור הוא היום לעשות את זה. "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה

ניתן להשיג ספרי רבינו בחנויות ספרי קודש ואצל המפיצים:

ספר שערי אורה-ועדי מוסר, ספר לב אביגדור-עבודת האדם בקניני השלמות מכתב יד: קולמוס 072-244-1670
תפילת אביגדור-פירוש וביאור על התפילה מכתב יד: אזל מן השוק

בעולם הזה. משמעותה של התשובה שאנחנו עושים ביום הכיפורים היא, שהיום הוא היום הראשון של שנה ארוכה של זמנים טובים ומאשרים!

כמובן שבמהלך עשרת ימי תשובה עם ישראל שרוי במצב רוח רציני - יום כיפור הוא יום מאוד רציני - אך יום זה של התבוננות פנימית כולל בתוכו גם את הלקח החשוב של "שִׁמְחוּ צְדִיקִים בָּה" (תהילים צז, יב) - כיצד להפוך לאדם שמח מכח כל חסדיו של הבורא יתברך.

ההקדמה החשובה

הבה נשים לב למילים אותן אמרנו בימים האחרונים בפתיחה לסליחות: "לֵךְ ה' הַצְדָּקָה וְלָנוּ בִּשְׁת הַפְּנִים". ישנם אנשים שכאשר הם אומרים מילים אלו, כבר מחכים למילים החשובות: "אֲבָל אֲנַחְנוּ וְאַבּוֹתֵינוּ חֲטָאנוּ", וסבורים שהמילים "לֵךְ ה' הַצְדָּקָה וְלָנוּ בִּשְׁת הַפְּנִים" הן ההקדמה בעלמא.

אך לא! שורה קצרה זו היא הכל! מילים אלו לבד מספיקות להחשב כסליחות. עצור שם! אל תמשיך הלאה! תן לאחרים לדהור הלאה, הם לא יודעים לאן הם דוהרים, ואינם מבינים שהם דוהרים אל עבר פי התהום. אולם לנו אסור לדהור, שכן מילים אלו הם הכל!

בושות בסניף הבנק

מי ששם לב למילים שהוא אומר, מבין מיד את משמעותן של מילים אלו. משל למה הדבר דומה, לאדם שפונה אל מנהל סניף הבנק על מנת לבקש הלוואה גדולה. כמובן שהמנהל שואל אותו: "על סמך מה? על מה אני יכול לסמוך כדי לתת לך כל כך הרבה כסף?" אז האיש מתחיל להבטיח לו כל מיני הבטחות. הוא מספר לו שיש על תכניות עסקיות שיכניסו לו הרבה כסף.

אולם כאשר מגיע הזמן לפרוע את ההלוואה, לא נשאר לו כלום מאותו כסף, והוא זקוק בדחיפות להלוואה נוספת, אחרת העסק שלו יקרוס. הוא יודע שתגובתו של המנהל תהיה "מה פתאום?!". הוא מתבייש אפילו ללכת אליו להגיש בקשה להלוואה. אף אחד לא היה ניגש לבנק במצב כזה.

אולם לקב"ה אנחנו חוזרים כל שנה - וכי יש לנו ברירה? אלא שעלינו להרכין ראשינו בהכנעה ולומר: "לֵךְ ה' הַצְדָּקָה" - בצדקתך נתת לנו אשראי בשנה האחרונה, שנה של צדקה, כדי שאולי נהיה טובים יותר, אבל "וְלָנוּ בִּשְׁת הַפְּנִים" - אנחנו עומדים בבושת פנים, שכן אנחנו לא קיימנו את הצד שלנו בעסקה. ביום הכיפורים האחרון הבטחנו לה' כל מיני דברים, ועכשיו אנחנו מביטים

צריך לעבוד על זה. חשוב אחורה על כל האנשים שהעליבו אותך במהלך חייך; אתה זוכר איך ההוא ניתק את השיחה אתך. היה עוד אחד שקרא לך בשם גנאי ודיבר נגדך. אמור בפניך, "אני סולח לכולם. אני מוחל לכולם במחילה גמורה". תגיד את זה! גם אם אינך סולח להם באמת; קשה לך לסלוח, ויתכן ובלבך פנימה אינך מוחל להם, אבל תאמר את זה בכל אף על פי כן. כתוב בספרים שברגע שהאדם אומר בפיו "הריני מוחל", גם אם הוא אינו מתכוון לכך באמת, מחילתו מחילה. כך כתוב בספרים.

ה' עומד על ידך

הבה נאמר כעת כולנו יחד - אמרו זאת יחד איתי, זו השקעה טובה: "הריני מוחל לכל מי שחטא כנגדי" - אני מוחל לכולם: לבעלי, לאשתי, לשכן שלי, לבוס שלי, לעובדים שלי - לכולם. למרות שזה פגע בי ולמרות שזה כאב; המילים עדיין מהדהדות במוחי, אולם אמחל להם בלב שלם, ואל ייענש שום אדם בסיבתי". לא תמיד אנחנו זוכרים מי פגע בנו, אז אפשר לומר לשון כללית זו: "אני מוחל לכולם".

כאשר הקב"ה רואה שכך אתה נוהג, הרי שכעת הוא עומד לצדך. הוא כבר יסדר את הדברים כך שמי שפגעת בו ימחל לך גם כן.

וגם אם אתה לא מתכוון לכך בלב שלם, זו התחלה טובה, אתה בכיוון הנכון. פירושו של דבר הוא שאתה מנצל היטב את היום השמח ביותר בשנה. יום כיפור הוא היום שבו נשמתך יכולה להתנקות מכתמיה, ואין דבר משמח יותר מזה. וככל שאתה מבין טוב יותר את הבטחתו של השי"ת, "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם" - כך היום הזה הופך ליותר ויותר מלא בשמחה.

ג' - שמחת החיים

להפוך לאנשים שמחים

והנה, לא נוכל לעזוב את הנושא הזה של היום השמח ביותר בשנה מבלי להזכיר עוד בחינה של שמחה שיום הכיפורים אמור להביא לנו. לכולנו נדמה שהעובדה שנשמתנו מתנקת ביום זה מספיקה לנו, זה כל מה שאנחנו צריכים - אנחנו מתכוונים לאושר הנצחי שממתין לנו בעולם הבא, ומה כבר יכול להביא לנו אושר יותר מזה?!

אולם כפי שנראה, חלק מהתשובה שמצופה מאיתנו ביום הכיפורים תהפוך אותנו לאנשים מאושרים גם

לחיות עם מודעות

אך בעצם יש משהו שקודם אפילו לזה. בכדי להודות לקב"ה על כל הדברים שהוא עשה ועושה עבורנו, מוכרחים אנו להנות מהם עוד עכשיו. אם לא נלמד להיות מאושרים מכך שגופנו מסוגל לנקות את עצמו, אז ה"תודה" שלנו הינה חסרת משמעות. אם לא למדנו להנות ממה שה' נותן לנו, הרי שזה לא יותר ממס שפתיים.

ועל כן, כאשר אנחנו עומדים כעת לפני הקב"ה ומבקשים ממנו "כתבנו לחיים", כל היום כולו אנחנו מבקשים, "תן לי חיים, תן לי חיים", אז ה' אומר, "מה אתה מתכוון לעשות עם השנה הזו אותה אתה מבקש? האם תהפוך את השנה הזו לשנה של אומללות עבור עצמך? האם תחיה בלי להנות מהשנה?"

תארו לעצמכם שהזמנתם אורח לביתכם והכנתם עבורו סעודת מלכים. אתם מגישים לו אוכל יקר ומשובח, אולם הלה מתיישב ותוחב את האוכל לתוך פיו, ואפילו אינו טורח ללעוס אותו כראוי. הוא אוכל בחיפזון, ותוך שלוש דקות הוא מצליח להרוס את הסטייק היקר שעלה לכם כסף רב, ושבהכנתו השקעתם זמן וטרח. אין ספק שדבר כזה היה גורם לכם אכזבה ותסכול. כל כך רציתם שהוא יהנה מהארוחה הזו. קיוויתם שהוא ישב וילעס לאט לעט ויהנה מהניחוח המיוחד של הסטייק הזה.

ולכן, כשאנחנו באים ומבקשים חיים, הקב"ה קודם כל רוצה לדעת, האם אנחנו מתכוונים לזלול את הימים הללו אחד אחרי השני מבלי להעריך אותם ולשמוח בהם? במקרה כזה הוא עלול להסס לתת לנו מתנות יקרות כאלה.

חטוף את היום!

האם עצרתם וחשבתם על כך שכבר היו לנו ארבעה ימים זוהרים בשנה החדשה הזו? כמה אנשים עוצרים כדי לחשוב על ארבעת הימים היפים הללו שקיבלנו? ימים עם מזג אוויר כל כך נחמד. שני ימים של ראש השנה, אתמול היה יום נהדר - צום גדליה, והיום קיבלנו עוד יום. האם שמתם לב לכך שבמהלך ארבעת הימים האלה חיייתם חיים רגילים ובריאים?

יש אנשים שרק מחכים למה שעוד יגיע. היחס שלהם הוא, שאם הקב"ה יתן להם משהו אחר, אז הם יגידו תודה. העובדה שהוא כבר נתן להם ארבעה ימים - לא תודה. האם ככה אנחנו מתכוונים להגיע ליום כיפור ולבקש על שאר ימות השנה?! הקב"ה שואל, "האם נהנתם מהימים שהיו בינתיים? נתתי לכם דגימה מתוך השנה החדשה - נהנתם מהם?"

אחורה ומתביישים בכך שלא קיימנו את כל ההחלטות הללו - אולי על כמה מהם כן הקפדנו, אולם באופן כללי הביצוע שלנו היה די עלוב. אך למרות כל הטעויות שאנו ממשיכים לעשות, חרף כל העבירות שלנו, אנו מבקשים מה' הלוואה נוספת. אנחנו מתביישים, אולם אף על פי כן אנחנו מבקשים.

"פשט" חדש

כך רגילים אנו להבין את המילים הללו, ובוודאי שזו הבנה נכונה, אך היא אינה מספיקה, שכן אנחנו חייבים להבין שכל התהליכים הטבעיים שמהם נהנים בני אדם בעולם הזה הם בכלל "לך ה' ה' הצדקה". הקב"ה גורם לתהליכים אלו לתפקד בכל רגע ורגע, ולכן עלינו להרגיש שיש כאן צדקה מצידו של ה' - אנחנו לוקחים ולוקחים, עוד ועוד.

נמצא שאיננו מתביישים רק בעובדה שאנחנו באים לבקש הלוואה נוספת לפני שפרענו את הראשונה, אלא הרבה מעבר לכך. "לנו בִּשְׁת הַפְּנִים" פירושו שאנו מתביישים בכך שאפילו לא חשבנו על מה שנתת לנו. זה כבר מבט חדש לגמרי. לא רק שלא עסקנו מספיק בתורה, במצוות ובמעשים טובים, אלא אפילו לא עצרנו כדי להודות לך על מה שקיבלנו ממך בכל רגע ורגע של חיינו.

"לך ה' ה' הצדקה" פירושו שבמהלך השנה האחרונה גופנו פעל כראוי בכל יום ויום, והצליח לפנות את הפסולת בדרך המופלאה אותה ברא ה'. האם זה לא משהו שחשוב לחשוב עליו? אתם לא חושבים כך? אני זוכר פעם איש צעיר, שגופו לא הצליח לפנות את הפסולת במשך שנים עשר ימים. זה היה מצב חירום, וכל הישיבה אמרה תהילים יומם ולילה לרפואתו, והרופאים ניסו להצילו בכל דרך אפשרית. ולבסוף קרה הנס. הוא התייסר במשך שנים עשר ימים! ואצלנו זה קורה תמיד, יום אחרי יום - זו צדקה אדירה! ואם מעולם לא חשבנו על כך, אם לא הודינו לה' כל הזמן על החסד הזה, אז "לנו בִּשְׁת הַפְּנִים" - אנחנו מתביישים לבקש עוד.

אחד היסודות הראשונים בתשובה - לפני "אשמנו, בגדנו, גזלנו", המילים הראשונות של התשובה הן, "לך ה' ה' הצדקה וְלֹנוּ בִּשְׁת הַפְּנִים". עניינו של יום הכיפורים אינו רק התשובה עליה דיברנו לעיל, לשוב בתשובה על חטא פלוני וחטא אלמוני. זה חשוב מאוד כמובן, אבל זה עדיין רק חלק מהסיפור. אחד המרכיבים החשובים ביותר בתשובה הוא שאנחנו חייבים להתחרט על כך שלא הודינו לקב"ה על כל החסד שהוא עושה עמנו.

מהתפקודים הנורמליים של גופו, לעולם לא יוכל להודות לה' עליהם. צריך ללמוד **להתענג** על זה. אתם חושבים שזו בדיחה? תשאלו אדם שנמצא בבית חולים ומחכה לניתוח שיחזיר לו את היכולת לתפקד באופן תקין. הוא עובר ניתוח אחד ועוד ניתוח, ומקווה לחזור לבריאותו. אם האיש הזה היה יכול להחזיר לעצמו את התפקוד הטבעי שלו, הוא היה "משתגע" מרוב שמחה. הוא מצפה בקוצר רוח לאותו יום מיוחל ונחשק שבו הוא יחזור לביתו וישוב להיות כאחד האדם. כאשר זה יקרה, הוא ירגיש מיליונר. ומה איתנו? האם בגלל שיש לנו את זה כל יום, איננו צריכים "להשתגע" מרוב שמחה?

תשובה אמיתית

הנה לנו אדם שעומד ומתוודה ביום הכיפורים. "אשמנו, בגדנו", והוא מייגע את מוחו כדי לחשוב על אי אילו חטאים עליהם עבר. את מי הוא רצח בשנה האחרונה? הוא לא נסע בשבת. הוא לא אכל טרפות ונבלות. על פי רוב הוא היה יהודי טוב.

אז הנה החטא שעליך לשקול, ר' איד: האם הודיתי לקב"ה בלב שלם על האושר היומיומי שהוא נתן לי? האם אני מרוצה משנת לילה טובה? האם הייתי שמח מכך שיש לי בית בטוח ושלא פרצה בו אפילו שריפה אחת השנה? האם אני שמח מכך שלא נשדדתי השנה? שאין לי דלקת פרקים? שיכולתי לנשום? שיש לי שני נחיריים, לא רק אחד? יש לי שני נחיריים שנושמים עמוק את האוויר שנותר לי לקב"ה. האם שמחת ביכולת של גופך לנקות את עצמו? האם שמחת בכל יום על כך שהלב שלך פועם ושהכליות שלך מתפקדות? אינך מרגיש כלל את נוכחותן של הכליות, כי הן עובדות בצורה כל כך טובה. מדוע אינך מרוצה מכך שהפרקים שלך מתפקדים בצורה כה חלקה, ללא כאבים בעצם?

הו, עכשיו הוא חוזר בתשובה! "אשמנו" - אני אשם בכך שלא נהנתי מהעיניים שלי. "בגדנו" - בגדתי בך ה' בכך שלא נהניתי מהפרקים המשומנים שלי. "גזלנו" - אני אשם בכך שלקחתי את המזון שלך בכל יום ולא נהנתי ממנו. כעת הוא חוזר בתשובה על כך שהוא לא נהנה מעיניו ומרגליו ומארוחותיו ומליבו ומנחיריו.

רָעַב ומאושר

מי שחפץ לנצל את היום כיפור שלו, עליו להתחיל ללמוד כיצד להפוך את ימיו לימים שמחים. הוא יצא מיום כיפור כיהודי שמח. לפחות יש לו תכנית כיצד להפוך ליהודי שמח. לא שמח באופן מלאכותי. הוא חוזר כעת

לא, מזה אנחנו מתעלמים. אנחנו מבקשים על המשך השנה. ומה יקרה לשאר ימות השנה? אנחנו נתעלם גם מהם. אז הקב"ה עלול ח"ו להחליט שזה בזבז, חבל לבזבז ימים טובים ושנים טובות על האיש הזה.

הדרך לבקש מהקב"ה על השנה הבעל"ט היא מתוך שמחה. בכל יום, נִהְיֶה מאותו היום ונלמד כיצד להפוך אותו ליום שמח, ו"נחטוף" את היום הזה, כאן ועכשיו!

"מודה אני" מלא שמחה

זכיתם להתעורר היום בבוקר, הלא כן? אם אתם כאן עכשיו, אות הוא שאתם מבין אותם ברי מזל שזכו לכך. ברוך ה'! כאשר אדם פוקח את עיניו בבוקר, הדבר הראשון שעליו לחשוב הוא: "אני חי! אילו חדשות טובות!" ישנם אנשים רבים, לא עליכם ולא עלינו, שלא זכו להתבשר בבשורות אלו היום בבוקר.

ישנם מקרים רבים שבהם אחד מבני הבית אינו קם בבוקר. כולם מנסים להעיר אותו, מנענעים אותו, מזעיקים אמבולנס, אבל כבר מאוחר מדי. זה קורה שוב ושוב, בבתים רבים.

ולכן החדשות הטובות הראשונות בכל בוקר הם שפקחת את העיניים. "אני חי! הו ווה! אני חי!" וזהו דבר רציני ביותר. נסו זאת מחר בבוקר. אין אושר גדול יותר מאשר עצם החיים, אולם אנחנו מודים לה' על זה בכל יום במילים חסרות משמעות, שאינן מגובות בשום רגש של שמחה.

מראות של שמחה

ולא רק שאתה חי, אלא כשאתה פוקח את העיניים אתה יכול לראות בהן! האם הודית לקב"ה על כך? מן הסתם תאמרו, "כן, בכל יום אנחנו מברכים 'פוקח עורים'", אבל זה כלום, אין לכך כל משמעות. זה כתוב בסידור, אז אין לכם ברירה אלא לומר את המילים הללו. כמה חבל! "ברוך אתה ה' פוקח עורים!" כיצד יכול אדם לברך ברכה זו בכנות אם הוא אינו מרוצה מעיניו?

האם אתם יודעים מהן עיניים? האם אתם מבינים מהו האושר שבחוש הראיה? עליכם לקרוא אודות אנשים שאיבדו את מאור עיניהם במשך כמה שנים, ואז פתאום, לאחר ניתוח מוצלח, ראייתם חזרה. אה! הם לא רצו לאכול כל מה שהם רצו זה "לבלוע" את העולם עם העיניים. הם "בלעו" את קרובי משפחתם, את העולם כולו. אנחנו חיים בעולם יפה כל כך! היכולת לראות היא שמחה של ממש!

לאחר שהאדם קם בבוקר עם עיניים פקוחות שרואות היטב, הוא נפנה כדי לנקות את עצמו. מי שלא ילמד להנות

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאלה:

מדוע אנו מאחלים לחברינו "כתיבה וחתימה טובה"? הלא הדין של ראש השנה ויום הכיפורים תלוי במעשיו של האדם, ואם כן מה תועיל הברכה?

תשובה:

בוודאי שאדם נשפט על פי מעשיו, אולם תפילה גם היא עוזרת. ואם תשאלו, כיצד התפילה שלנו עוזרת? אם שופטים אותי לפי מעשי, מדוע אני מתפלל?

והתשובה היא, שכאשר אתה מתפלל, גם זה חלק מהמעשים שלך. וגם מעשיו של יהודי אחר יכולים לעזור לך. זכותם של אנשים אחרים יכולה גם כן לעזור לאדם.

וזו הסיבה שכאשר אנו מתפללים בראש השנה וביום הכיפורים, וכן בכל יום מימות השנה, אנו מתפללים בלשון רבים, עבור עם ישראל כולו ולא רק עבורנו. "שלום רב על ישראל עמך תשים לעולם", "כתבנו בספר החיים", ואנחנו חושבים, "ריבוננו של עולם, זכור אותנו. זכור את כל מתפללי בית הכנסת. זכור את כל משתתפי השיעורים שלנו. את נשותינו, את ילדינו, את נכדינו. זכור את כל בני הישיבות - כל הישיבות. ישיבת סאטמר, ישיבת מיר, ישיבת רבינו חיים ברלין, באבוב, תורה ודעת, פאסיק. וכן את כל תלמידי התתי"ם ובתי הספר לבנות. ואז אתה חושב על ההורים שלהם ומתפלל אף עליהם. וכן על כל היהודים ששומרים כשרות, שבת וטהרת המשפחה. כל היהודים שעסוקים בקיום התורה ומצוותיה. אנחנו פונים לקב"ה ואומרים, "ריבוננו של עולם, ברך את כולם. את ישיבת סלבודקה שבארץ ישראל. כך גם ישיבות חברון, מיר ופוניבז". תגידו את זה בפה, אל תסתפקו רק לחשוב.

ואז אומר ה' יתברך: "הו, עכשיו אני רואה שאתה רציני. אתה מברך את בני. אם כך, מעתה אף אני אברך אותך".

ממעריב - בכיסו אין אפילו מטבע של חמישה סנט, הוא רעב - אבל הוא נהנה מהחיים!

לכן יום כיפור הוא היום המפואר ביותר והשמח ביותר בלוח השנה היהודי. איזה יום שמח! בסופו של יום הכיפורים אתה אדם חדש ואתה יוצא נקי וטהור; תוכל להתחיל להנות מהאושר של העולם הבא עד אין קץ. "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם" - ה' ניקה אותנו! האומה שמבינה את משמעותן של מילים אלו מלאה בשמחה כה רבה, ולכן "לא הָיוּ יָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל... וְכִּיּוֹם הַכִּפּוּרִים". ומי שעושה תשובה אמיתית, מי שילמד כיצד להיות שמח בחסדי ה', יהיה מאושר עד סוף חייו גם בעולם הזה.

גמר חתימה טובה!

בואו נהיה מעשיים

הופכים את יום כיפור ליום השמח ביותר

יום כיפור הוא היום השמח בשנה, והשנה נשתדל לזכור זאת. בעת התקדש היום הקדוש, נקדיש בלי נדר דקה אחת על מנת להרהר על כמה שהיום הזה הוא יום שמח, ונקבל על עצמנו לנצל אותו.

במשך היום נקדיש דקה נוספת כדי לשמוח בעובדה שה' מנקה את נשמתנו ומציל אותנו מהגהנום.

אח"כ נקדיש דקה נוספת לחפש את דרכינו ולשוב על חטאינו. נחליט גם לסלוח לכל מי שאולי עשה לנו עוולה כדי שהשי"ת יסלח גם לנו.

לבסוף, נקדיש דקה אחת כדי להבין כמה ה' שימח אותנו בשנה החולפת, ונחליט להעריך את זה יותר ולהתענג על האושר של כל ההנאות הללו בשנה הבעל"ט.